

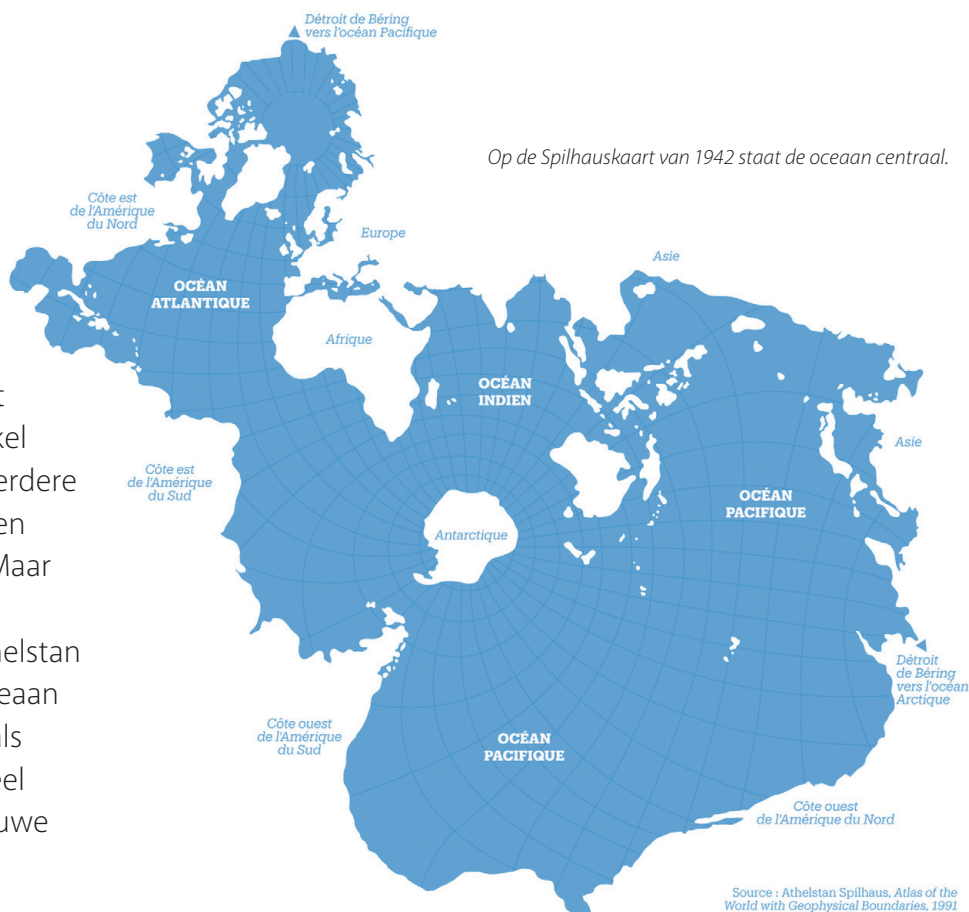
De 'ZEEPLANEET' in kaart

Wanneer je iemand vraagt om een wereldkaart te tekenen volgt gegarandeerd een afgeplatte cirkel met centraal in beeld een of meerdere continenten, met daarrond flarden oceaan. Zo zijn we het geleerd. Maar het kan ook anders. Dat bewees wetenschapper-uitvinder Dr. Athelstan Spilhaus al in 1942. Hij zag de oceaan – 71% van het aardoppervlak – als centrale, meest kenmerkende deel en bracht zo hulde aan onze Blauwe Planeet.

Jan Seys

EÉN PLANEET, EÉN OCEAAN

De Spilhaus-projectie toont de Aarde vanuit een merkwaardig perspectief. Dat is het minste wat je kunt zeggen. Centraal verschijnt de Zuidpool, met daarrond de Zuidelijke en Stille Oceaan die als een grote blauwe vlek geen twijfel laten bestaan over het belang van de wereldzeeën. De beweging die pleit voor meer 'Oceaangeletterdheid', ontstaan in de Verenigde Staten en intussen wereldwijd ingang vindend, kan er garen uit spinnen. Zij huldigen immers als eerste centrale principe bij het ijveren voor een breder gedragen zeekennis: "Er is slechts één oceaan". Omdat alle oceaانبekkens en randzeeën met elkaar verbonden zijn, heeft het geen zin om over 'oceanen' te spreken: er is er maar één. De kaart roept vergelijkingen op met wat wel eens de "meest invloedrijke milieufoto ooit" wordt genoemd.

Op de Spilhauskaart van 1942 staat de oceaan centraal.

Source : Athelstan Spilhaus, *Atlas of the World with Geophysical Boundaries*, 1991
Cartographie : Clara Dealberto

Deze *Earthrise* foto, in 1966 door astronaut Bill Anders vanuit Apollo 8 genomen bij de eerste bemande reis naar de Maan, toont het opkomen van de Aarde in al haar blauwe pracht. De kwetsbaarheid die hiervan uitstraalt, spreekt boekdelen.

MAN MET VELE GEZICHTEN

En wie was die Dr. Spilhaus? Athelstan Spilhaus (1911-1998, "Kaaipstad") is een tot Amerikaan genaturaliseerde Zuid-Afrikaanse meteoroloog, oceanograaf en uitvinder. Actief bij het Woods Hole Oceanographic Institution, daarna aan de Universiteit van Minnesota, schreef hij heel wat innovaties op zijn naam. Zo ontwikkelde hij tijdens WOII de bathythermograaf, een toestel waarmee de zeewatertemperatuur op grote diepte kon worden bepaald en handig om bijvoorbeeld

Duitse onderzeeërs te detecteren. Ook vond hij de koude winters in Minneapolis maar niets en lanceerde het idee om een ingenieus netwerk van 18 kilometer overdekte gaanderijen te bouwen om tachtig woonblokken 'droog' met elkaar te verbinden (de Minneapolis Skyway System). Daarnaast creëerde hij duizenden soorten speelgoed, schreef bijna vijftig jaar lang een wetenschappelijk geïnspireerd wekelijks stripverhaal ('Our New Age') en werd in 1954 Amerika's eerste vertegenwoordiger voor UNESCO. Hij was ook de inspirator en sturende kracht achter de lancering van de US-Sea Grant programma's, die tot op vandaag door NOAA worden bediend en een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan de oceanografie en oceaangeletterdheid in de Verenigde Staten.